

VĚSTNÍK NÁRODOPISNÉ SPOLEČNOSTI ČESKOSLOVENSKÉ V PRAZE

L I S T O P A D 1 9 6 2 — 2

VILÉM PRAŽÁK

POSLEDNÍ ROK ČINNOSTI NÁRODOPISNÉ SPOLEČNOSTI ČESKOSLOVENSKÉ

Jednatelská zpráva za rok 1961, přednesená na schůzi správního výboru
dne 18. prosince 1961.

Jako v předchozích letech byla i letos činnost Národopisné společnosti československé zaměřena na provádění takových úkolů, které jsou zvláště aktuální a které jiné naše národopisné instituce z důvodů jiného zaměření konati nemohou.

1. Jsou to především terénní práce výzkumové prováděné v oblastech, v nichž se budují velká technická díla, při nichž dochází k zániku národopisně důležitých stavebních objektů, ba místy dokonce i celých venkovských obcí, tak např. při výstavbě velkých vodních přehrad (jako vodního díla Orlik aj.), nebo při povrchové těžbě uhlí (jako v severočeském uhelném revíru), kde každým rokem dochází k zániku několika obcí poddolováním, nebo posléze tam, kde socializací našeho zemědělství překotně mizejí staré dřevěné lidové stavby (jmenovitě v oblastech rovinných). Jde tu tedy všude o výzkumy, bez jejichž včasného provedení by v ohrožených oblastech zanikly velmi významné lidové stavby, aniž by byly v odborné dokumentaci zachyceny, čímž by jejich pozdější národopisné studium bylo navždy znemožněno, neboť by po nich nezůstalo žádné památky; a to tím spíše, že jde nejednou o oblasti, v nichž do té doby nebyl proveden vůbec žádný jejich průzkum.

2. Dále je to činnost národopisně propagační, zaměřená na šíření národopisných zájmů v širokých kruzích laiků, jmenovitě venkovských pracovníků; v posledních letech se Národopisná společnost čs. snažila získat je k spolupráci na velkém soupisovém díle, a to pomocí soustavně založené dotazníkové a dopisovatelské akce; tou se Národopisná společnost čs. podařilo zorganizovat zatím na 400 oddaných spolupracovníků, jmenovitě z řad starších pamětníků, od nichž pomocí jim zasílaných dotazníků získává nyní velmi bohatý a cenný národopisný soupisový materiál z celého území českých sídel, na kteréžto území rozložení dotazníkové sítě bylo zaměřeno. K organizaci jejich práce a užšímu jejich připoutání vydává Národopisná společnost čs. Věstník Národopisné společnosti československé v Praze, v němž uveřňuje též vybrané příspěvky těchto svých dopisovatelů.

3. Posléze po celá dvě poslední desetiletí buduje Národopisná společnost čs. široce založený a všestranný soubor dokumentačního národopisného materiálu, a to jak ze zemí českých, tak i ze Slovenska, takže se dotýká území celého našeho státu. Sestává jednak z fotografických snímků uložených v Archivu reprezentačním a studijním a obsahuje na 10 000 snímků, získaných soustavnými fotografickými akcemi v muzeích i v terénu; jednak pak z ještě rozsáhlejšího Archivu výzkumového, v němž je uložena veškerá dokumentace získaná při terénních výzkumech, podnikaných Národopisnou společností čs. v posledních 12 letech a prováděných jejími odbornými pracovníky, a to jak při výzkumech soupisových, tak i v oblastech měnicích se budováním velkých technických děl a přetvářejících se socializací zemědělství; tu jde o materiál všestranný, sestávající z popisů obcí, z nákrešů jejich situací, z náčrtků půdorysných plánů, řezů

a detailů jednotlivých stavebních objektů, z jejich soustavných popisů a z tzv. heslových lístků, charakterisujících a zobrazujících jednotlivé typické jevy ze zkoumaných oblastí, a to i z jiných oborů — nejen z lidového stavitelství. Tento popisný a náčrtový materiál je pak zvláště početně dokumentován ještě též příslušnými fotografickými snímky. Během posledních let byl do tohoto výzkumového archivu získán dokumentační materiál dosahující na 80 000 lístků; spolu ještě se sbírkami jiného druhu je nyní v Národopisné společnosti čs. uloženo celkem na 100 000 dokumentačních dokladů, sestávajících z obrazového a popisného materiálu; to je tedy jedinečně rozsáhlý soubor národopisné dokumentace, jaký v tom počtu a odborném významu nebyl až doposud v žádné z jiných našich národopisných institucí vůbec kdy shromážděn. A vše, co tento soubor obsahuje, je již evidováno a je k dispozici všem pracovníkům, pokud oň projeví svůj zájem. V kanceláři Národopisné společnosti čs. předkládá se volně k studiu všem zájemcům, ať již odborným nebo kulturním pracovníkům, kteří z něho čerpají dokumentační a srovnávací materiál pro své práce; čerpají z něho i odborné instituce, např. hlavně ilustrační materiál pro své časopisy, nebo pro jimi chystané výstavy, obrazová díla, inscenace apod. Jeho využití je velmi všestranné a jeho význam pro odborné studium i praxi je zvláště důležitý.

Vyjmenované tu právě úkoly jsou jak vidno velmi naléhavé a zvláště významné. K soustavnému jejich plnění i v r. 1961 byl vypracován hned počátkem tohoto roku plán činnosti Národopisné společnosti čs., na jehož podkladě byla pak ministerstvem školství a kultury udělena NSČ podpora k jeho realizaci, a to v obnose 43 000,— Kčs (tedy ve výši obvyklé, jako předchozí léta). Ministerstvo ve svém výnose uložilo nám provést v r. 1961 ještě některé další průzkumy v zájmu Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody; a sice v celé řadě okresů, kde jsme letos takový průzkum neplánovali; tak např. na území středních Čech, v okresích Nymburk, Kutná Hora, Pardubice, Hradec Králové, Kladno, Louny, Žatec, Plzeň a Mělník. Přes to, že to bylo nutno provést na úkor některých jiných námi na r. 1961 naplánovaných úkolů a že se nám mimo to i v r. 1961 od ministerstva nedostalo žádné úhrady na výplatu mezd našich kancelářských sil, podařilo se nám přece splnit naplánované úkoly, a to skoro v celém jejich rozsahu; do konce r. 1961 provedli jsme tyto práce:

I. Výzkumy v oblastech zátopových:

1. na vodním díle Hracholusky (okr. Stříbro), kde jsme letos provedli výzkum v celém rozsahu a také jej již dokončili;
2. na vodním díle Skalka (u Chebu), kde jsme jej letos započali a též v celém rozsahu i dokončili. Jak byl naléhavý, ukázala skutečnost, že většina národopisně hodnotných stavebních objektů byla tu již pobořena a že jsme tu zachytili již jen poslední zbytky staveb; přesto bylo však možno určit jejich vztahy k zachovaným významným stavbám chebského okresu, zvláště pak k typickým zdejším hrázdným statkům, které též byly zachyceny skoro ve většině obcí při tomto průzkumu;
3. na vodním díle Křivoklát na Berounce, kde se chystá výstavba přehrady obdobně rozsáhlé, jako před tím na vodním díle Orlík; totiž v délce 70 km, při čemž bude řada obcí zátopou dotčena. Tu byl zatím proveden jen částečný průzkum, v němž bude nutno pokračovat v příštích letech;
4. na vodním díle Česká Skalice, též velkého rozsahu, kde byl zatím výzkum jen započat a bude nutno v něm dále pokračovat.

II. Výzkum v obcích severočeské uhelné pánve, ohrožených poddolováním. Byl letos námi proveden v obci Souš, která bude celá pobořena. Podařilo se nám mimo to odtud získat (od ONV, odbor výstavby a vodního hospodářství v Chomutově) velmi cenný a obsáhlý dokumentační materiál z pobořené obce Ervěnice, sestávající z fotografií a proměřených půdorysných náčrtů tamních staveb. V této oblasti je průzkum zvláště důležitý tím, že jde o proměnu původně ryze zemědělské obce postupně v převážně hornickou.

III. Výzkum lidové architektury, speciálně starých typických lidových staveb dřevěných, prováděný se zřetelem k státní památkové péči, uložený nám nově ministerstvem školství a kultury. Byl proveden v těchto okresích:

1. v okrese Kolín, tj. v části bývalého okresu Kouřim, byl proveden výzkum téměř v celém rozsahu a v dokumentaci byly zachyceny veškeré významnější lidové stavby, do té doby tu neprobádané;
2. v okrese Kutná Hora byl proveden průzkum v té části, jež se dotýká hranic okresů Kolin, Přelouč, Čáslav, takže byl získán srovnávací materiál s těmito okresy, v nichž už před tím byl námi výzkum proveden;
3. v okrese Louny: zde byl námi proveden průzkum po obou stranách řeky Ohře a pak přednostně v českých obcích tohoto okresu, aby mohl být zjištěn vztah německých okolních staveb k sousedním v českých sídlech.

Při všech těchto průzkumech hleděli jsme především uspokojit též zájmy památkové péče a v dokumentaci pořídili jsme proto i speciální fotosnímky, které spolu s popisy jsme postoupili bez jakékoli úhrady Státnímu ústavu památkové péče a ochrany přírody v počtu 185 kusů, zobrazujících objekty lidových staveb zasluhujících památkové péče. Mimo to jsme tomuto ústavu postoupili obšírný soupis takových staveb, a sice z 31 okresů, ze 169 obcí v počtu 275 objektů, sestavený podle dat z našeho dokumentačního souboru, spolu s popisem jednotlivých objektů.

IV. Drobnější výzkumy tematické jsme provedli jen tam, kde už dříve byly započaty a kde bylo nutno je letos dokončit. Šlo tu o průzkum čizby v Podkrkonoší a Krušnohoří, o výzkum bydlení v Papradnu (na Slovensku), o výzkum v pohraničních muzeích, jakož i drobné výzkumy informační u příležitosti propagačních přednášek, konaných námi v krajských i okresních městech.

Ze všech těchto výzkumů v r. 1961 provedených byl donesen bohatý dokumentační materiál, sestávající z popisů obcí a stavebních objektů, z náčrtů půdorysů apod., převážně pak z fotografií černobílých i barevných; pokud byl zatím zpracován výzkumci a odevzdán kanceláři Národopisné společnosti čs., obnáší tento soubor 2323 fotografických negativních snímků, 501 fotokopí, 1806 kusů dokumentačních popisných a náčrtových lístků. Mimo to bylo odevzdáno (spolu s popisy) 668 kusů barevných diapositivů a film o metrůž 14 m, jakož i hotově vypracované tři tematické studie. Celkem tu jde o dokumentační materiál přesahující pět tisíc (5298) dokladů, které byly již také v kanceláři evidovány. Celkový náklad na úhradu letošních průzkumových akcí dosáhl dosud obnosu 23.138,— Kčs, takže přesáhl obnos 21 500,— Kčs naň předem preliminovaný a hrazený ze subvence.

Terénní průzkumy prováděli osvědčení odborní pracovníci Národopisné společnosti čs., a sice dr. Vlad. Klíma, dr. Alena Plessingerová, doc. V. Pražák, doc. D. Stránská, dr. Jiř. Svobodová, arch. L. Štěpánek, dr. Jos. Vařeka, arch. Jiří Waage a výtvarnice Hel. Waageová. Konali je za velmi nevýhodných podmínek a zaslouží si, aby z tohoto místa jim bylo za to poděkováno. Bohaté výsledky jimi z výzkumů donesené nemálo přispívaly až dosud k tomu, že Národopisná společnost čs. mohla obhájit své místo v řadě institucí příznivěji dotovaných.

II. O pracích spadajících do oboru národopisné propagace, které byly v r. 1961 v Národopisné společnosti čs. provedeny, podají podrobnější údaje jejich organizátoři ve svých zprávách; jednak doc. dr. Stránská, která organizovala akci dotazníkovou spolu s dopisovateli a redigovala Věstník Národopisné společnosti československé v Praze, a arch. Lad. Štěpánek, který organizoval v Národopisné společnosti čs. vlastní národopisnou propagaci.

Zde třeba se však zmínit ještě o těch pracích, které si vyžádaly značného vypětí naší kancelářské síly, sekretářky pí Danešové. V r. 1961 byla vydána tři čísla Věstníku Národopisné společnosti československé v Praze, neperiodické publikace; a sice č. 2 z r. 1960, vydané v lednu r. 1961; dále čísla 1 a 2 z r. 1961; tato čísla byla rozeslána

naším členům a dopisovatelům, jakož i zájmovým institucím (muzeím) zdarma a byla vydána v celkovém rozsahu 1450 exemplářů. Příkladají se k nim jako příloha současně Dotazníky, určené pro dotazníkovou a dopisovatelskou akci; jsou to současně pracovní návody, z nichž vyšel v r. 1961 Návod č. 3 a 4 v počtu 1000 exemplářů. Mimo to byl rozmnožen Dotazník ukázkový v počtu 2000 exemplářů, protože předchozí byl již rozebrán. Zvláštní dotazy pro výzkumy v speciálních oborech otiskli ve Věstníku Společnosti mimo doc. Stránskou i dr. Kramařík (o zemědělství), dr. Karbusický (o pracovních říkadlech a písnicích), dr. Baláš (o polygonálních stodolách) aj. Na všechny došly velmi početné a hodnotné odpovědi od našich dopisovatelů. Z toho je patrné, že dopisovatelská akce je velmi aktuální a že i nadále musí být zajištěn co nejlepší její další rozvoj. Akce dopisovatelská a soupisová vyžaduje velmi obětavé a namáhavé organizační práce, kterou až dosud konala bez jakékoliv odměny pí doc. dr. Stránská; jestliže v této akci byly dosaženy tak významné úspěchy, jako např. vybudování rozsáhlé sítě 400 dopisovatelů ze všech českých zemí, jak to ukazuje k tomu cíli sestavená mapa, a z toho plynoucí výsledky doc. Stránskou řízené mapovací akce, vděčíme za to jen jejímu oddanému úsilí a je na místě, aby výbor jí za to poděkoval. Také arch. Lad. Štěpánek si zaslouží za organizaci prací propagačních, konaných v Národopisné společnosti čs., díky našeho správního výboru. A zejména našim dopisovatelům nutno odtud co nejlépe poděkovat, neboť vyplněné dotazníky nám zaslali bez nároků na odměnu.

III. Administrativní práce kanceláře v Národopisné společnosti čs.

Provádění výše uvedených prací, tj. výzkumových, dopisovatelských a dokumentačních v r. 1961 vyžádalo si plnou zaměstnanost naší jediné síly, sekretářky p. B. Danešové. Práce bylo tolik, že často nato úřední hodiny nestačily; zaslouží si proto též našeho plného uznání, neboť si za přesčasy nežádala nikdy žádné odměny. Úkoly jí svěřené konala s nevšední svědomitostí a odevzdaností a tím zabezpečovala též zdar námi prováděných úkolů. O jak rozsáhlou práci v kanceláři Národopisné společnosti čs. šlo, lze ukázat např. jen na tom, že sama akce dotazníková a styk s dopisovateli vyžádaly si v r. 1961 rozeslání vyzvání a dotazníků celkem na 3200 adres a zodpovídání jejich více jak na 300 obšírnějších dopisů, přičemž některé zápisy v denním protokolu představují vlastně až 150 čísel dalších. Evidovala také mimo to veškeré odpovědi došlé na naše dotazníky. Vedla též evidenci našeho členstva, členských příspěvků, prováděla veškeré účetní práce, výměnné akce časopisecké, styk se společnostmi aj.

Veškeré evidenční práce, týkající se námi získaného dokumentačního materiálu, jeho pořadové označení evidenčními čísly, popisy, záznamy do evidenčních knih, ukládání fotografií i negativů do celofánových sáčků a veškerého materiálu do příslušných krabic prováděla s oddaným úsilím naše pomocná síla, pí S. Jelenová. Je také duší provozu, pokud jde o jeho odborné využití zájemci; vyhledává pro ně a předkládá jim veškeren jimi požadovaný dokumentační materiál a provádí také práce souvisící s budováním věcného a místního katalogu. Vyznačila také na mapách rozsah naší dokumentace, ukazujících, v kterých okresech a v kterých obcích máme jaký počet dokumentačního materiálu a jakého druhu.

Náklad na kancelářské (věcné) výdaje (bez administrativy) si letos vyžádal 5000,— Kčs a ještě o něco se do konce roku zvýší; s úhradou mezd našim kancelářským silám dosáhne na 20 000,— Kčs. Provoz kanceláře a výdaje naň (věcné i mzdové) nelze zmenšit, pokud Národopisná společnost čs. provádí práce v takovém rozsahu, jak byly v posledních letech plánovány. Bez této administrativy, na níž má zvláště velké nároky akce dotazníková, nedaly by se vůbec rozsáhlé úkoly Společnosti provádět.

Plán činnosti na rok 1962

Tím se dostáváme k dalšímu bodu naší zprávy o činnosti naší společnosti, a to jaká bude v r. 1962, kterou máme již též podrobně naplánovanou. Přes to, že Národopisná společnost čs. prováděla úkoly zvláště naléhavé a jinými našimi národopisnými institucemi neprováděné, přece jako jiné soukromé společnosti musí splynout s institucemi

veřejného sektoru. Proto jsme nuceni projednat a provést nyní takovéto splnutí, aby provádění uvedených naléhavých úkolů bylo nadál zabezpečeno. Práce odborných pracovníků v rámci Společnosti docházely v ministerstvu školství a kultury i v jiných úřadech a institucích uznání a byly hodnoceny jako naléhavé a obecně prospěšné. Proto se uvažuje o fusi Národopisné Společnosti čs. s novou Společností čs. národopisců, založenou při Československé Akademii věd, nebo případně s Národním muzeem, totiž s jeho Národopisným oddělením v Praze. Při této fusi přešel by pak veškerý majetek Národopisné společnosti čs. a ovšem též především její obsáhlý soubor dokumentačního materiálu do odborných fondů oné instituce, s níž by potom Národopisná společnost čs. splynula. Tím by ovšem skončila samostatná činnost této první naší odborné instituce, vyplývající z příprav k Národopisné výstavě v r. 1895, založené v r. 1893 a zaslouživší se nemálo o rozvoj našeho národopisu svou téměř po sedm desetiletí trvající činností.

Při tom může nás uspokojit to, že jsme ve Společnosti pracovali až do poslední doby vždy jen s úsilím, aby co nejlépe sloužila k prospěchu našeho národopisu; aby totiž i v poslední době — po zřízení nových národopisných institucí — zaplňovala vyskytnuvší se pracovní mezery v důležitých oborech a plnila úkoly, které jiné instituce neprovádějí, ač přece i to jsou úkoly zvláště aktuální, ba nevyhnutelné, aby byly splňovány; ano, že jsou tak významné, že i po splnutí Národopisné společnosti čs. s jinou institucí bude nutno, aby jejich řádného provádění chopila se tato instituce a převzala na sebe to, co prováděla zatím jedině naše Společnost. Může nás proto uspokojit, že jsme první vystihli naléhavost průzkumů v oblastech ohrožených výstavbou velkých technických děl, že jsme přistoupili k budování velkého souboru dokumentačního materiálu, sloužícího zdárně širokému okruhu zájemců — o něž tyto nové instituce projevují dnes živelný zájem, neboť by znamenal podstatné obohacení jejich fondů — a že jsme konečně první přistoupili k organizaci soupisových prací pomocí akce dopisovatelské a dotazníkové, která se též tak zdárně rozvíjí, že by ji i jiné instituce rády zařadily dnes do svého programu. Jde tu tedy o významné a velmi hodnotné dědictví, které po splnutí Národopisné společnosti čs. případně nové institucí, s níž naše Společnost posléze splyne. A to je také naším uspokojením a největším uznáním dosavadní činnosti Národopisné společnosti čs., že o její bohaté výsledky, dosažené obětavou a dlouholetou prací jejích činovníků, je tak veliký zájem našich odborných institucí. Ovšem z toho vyrůstá i námi kladený požadavek, který je předpokladem a podmínkou těmto institucím kladenou, že totiž splyneme s tou institucí, která nejlépe a nejbezpečněji i pro další léta zabezpečí svojí vahou, kádrovým vybavením i finančními prostředky, že provádění veškerých naléhavých úkolů, konaných dosavad v Národopisné společnosti čs. a tu výše jmenovaných, zařadí do svého pracovního plánu, a to nejméně v tom rozsahu, jak byly dosud prováděny naší Společností, ba možno-li ještě v rozšířenějším; a že je zařadí do svého plánu jakožto úkoly trvalé, s výhledem jejich zdárného provádění i v dalších letech, jak to plánovala Národopisná společnost čs.

Zatím ovšem, než k této fusi dojde, vypracujeme i na rok 1962 pracovní plán v tom rozsahu navržených úkolů, jak tomu bylo v letech minulých a na jeho podkladě předložíme ministerstvu školství a kultury naši žádost o subvenci na úhrady prací při jeho realizaci; jdeť tu o úkoly tak naléhavé, že i když nebude tato subvence udělena nám, bude nutno ji udělit jiné instituci, která jejich prováděním bude pověřena.

Ovšem do té doby, než otázka fuse bude v r. 1962 projednána, nemůžeme podnikat žádné další výzkumné práce a budeme nuceni omezit — pro jejich nákladnost a náročnost na administrativu — i práce spojené s dotazníkovou a dopisovatelskou akcí do té míry, abychom její provádění stačili i nadále zabezpečit. Proto také se chystáme vydat omezené číslo Věstníku Národopisné společnosti čs., ale rozesílat další dotazníky a vypracovat k předložení našim dopisovatelům dotazník další.

Než se otázka fuse Národopisné společnosti čs. s jinou institucí plně vyjasní a rozhodne, budeme ovšem nuceni také z finančních důvodů v r. 1962 omezit i provoz naší kanceláře natolik, že úvazky našich kancelářských pracovníků budou sníženy na jednu třetinu. Kancelářská práce bude též zaměřena na konečné uspořádání a revisi našeho

obsáhlého dokumentačního souboru. Plánujeme posléze ještě připravit k vydání publikaci, v níž by naši veřejnosti, členstvu i našim dopisovatelům byl podán soustavně vypracovaný přehled všeho, co na dokumentačním materiálu v Národopisné společnosti čs. za posledních dvacet let její činnosti bylo shromážděno a v jejích sbírkách a archívech bylo uloženo a evidováno. Tento přehled bude systematicky uspořádán tak, aby bylo na prvý pohled patrné nejen to, jaký počet a jakého druhu je tu dokumentace k dispozici z jednotlivých českých zemí a ze Slovenska, nýbrž i z kterých okresů, ba i z kterých jednotlivých obcí každého okresu. Bude tedy uspořádán tak, aby co nejlépe sloužil praktické potřebě našich i cizích odborníků, národopisců i kulturních pracovníků. Bude také svědectvím o velké obětavé práci dosavadních činovníků Národopisné společnosti čs., za jejichž oddané spolupráce byl pořízen, a zároveň i konečným pomníkem 70leté činnosti Národopisné společnosti čs. před jejím splnutím s jinou institucí.

SPLYNUTÍ NÁRODOPISNÉ SPOLEČNOSTI ČS. SE SPOLEČNOSTÍ ČS. NÁRODOPISCŮ PŘI ČSAV A ÚSTAVEM PRO ETNOGRAFII A FOLKLORISTIKU ČSAV

(Dodatek k jednatelešké zprávě z r. 1961)

Žádost Národopisné společnosti čs. o další subvenci na její činnost v r. 1962 byla — jak bylo předem očekáváno — ministerstvem školství a kultury zamítnuta, čímž jí bylo znemožněno, aby sama mohla pokračovat v provádění úkolů jí na rok 1962 naplánovaných. Protože šlo o úkoly neodkladné a zvláště naléhavé, hlavně pokud se týče průzkumových prací, rozhodlo se ministerstvo školství a kultury pověřit prováděním těchto úkolů Národním muzeem, jemuž k tomu cíli udělilo subvenci 20 000,— Kčs, aby organizovalo v tomto roce podle plánů navržených v žádosti Národopisné společnosti čs. na r. 1962 tyto průzkumy, za pomoci dosavadních odborných pracovníků NČS.¹⁾

Abý všechny naléhavé úkoly, které dosud splňovala Národopisná společnost čs., mohly být ve svém provádění co nejlépe zabezpečeny i v dalších letech, počínaje rokem 1963, vstoupila Národopisná společnost čs. v jednání jednak s Národním muzeem,

¹⁾ Jednatel NSČ, který doposaváde tam tyto práce po léta řídil, byl ředitelstvím Národního muzea pověřen (dne 14. 7. 1962), aby je nadále za NM organizoval za pomoci dosavadních pracovníků NSČ v režii Národního muzea a na podkladě pracovního plánu, předloženého na r. 1962 v žádosti NSČ o finanční podporu na jeho provádění ministerstvu školství a kultury.

Šlo tu o tyto úkoly, které také v průběhu r. 1962 byly za finanční úhrady NM (v obnose 20 000,— Kčs) pracovníky NSČ provedeny:

I. v oblastech ohrožených výstavbou vodních přehrad:

- a) na vodním díle Nechanice na Ohři, kde se zatopí 12 obcí,
- b) na vodním díle Rozkoš u České Skalice,
- c) na vodním díle Křivoklát na Berounce v zátopové oblasti 70 km dlouhé,
- d) na vodním díle Vojslavice na Želivce,
- e) na vodním díle Rejnštejn na Otavě,
- f) na vodním díle Žlutice na Střelici.

II. V oblastech poddolovaných:

- g) v obcích podle seznamu [ZLV] Vládního výboru pro zvelebování zemědělského, lesního a vodního hospodářství, speciálně v obci Souš a Ledvicích.

III. V oblastech rovinných, kde jsou zánikem ohroženy zvláště dřevěné stavby národopisně důležité, jak pro studium, tak i pro památkovou péči. Výzkum byl proveden v oblasti dolních toků řeky Cidliny a Jizery.

Provedením těchto průzkumů byla NČS účastna na provádění průzkumů v uvedených ohrožených oblastech, které dříve konávala od r. 1950 sama.

jednak s národopisnými institucemi ČSAV (tj. s Ústavem etnografie a folkloristiky a Společností čs. národopisců, nadále uváděných jako ÚEF a SČN), aby pojednala o podmínkách splnutí s nimi.²⁾

Výsledky těchto jednání byly pak souhrnně předneseny jednatelem na schůzi správního výboru Národopisné společnosti čs., konané dne 31. V. 1962, svolané k žádosti Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV, aby se v ní konečně rozhodlo, s kterou ze zmíněných institucí Národopisná společnost čs. v r. 1963 splyne. Vzhledem k tomu, že z předložených jí dat jasně vysvitlo, že veškeré úkoly, které dosud splňovala Národopisná společnost čs., mohou být v dalších letech ve svém provádění v celém svém rozsahu a nejlépe zabezpečeny ve jmenovaných institucích ČSAV (ÚEF a SČN), bylo výborem Národopisné společnosti čs. rozhodnuto, že Národopisná společnost čs. splyne, počínajíc 1. lednem 1963, se Společností čs. národopisců při ČSAV, která přijme její jméno, aby její tradiční název byl nadále zachován, a že převezme na sebe úkol pokračovat a dále rozvíjet ještě ve větším rozsahu akci dopisovatelskou. Současně bylo dohodnuto s Ústavem pro etnografii a folkloristiku ČSAV, že akce průzkumové v oblastech ohrožených výstavbou velkých technických děl převezme od 1. ledna 1963 tento ústav; tam budou také přeneseny velké dokumentační fondy, vybudované za minulá léta Národopisnou společností čs. a budou tu tvořit vlastní nedílný celek.³⁾

²⁾ Došlo k tomu jednak na schůzích zástupců NSČ se zástupci Národního muzea a ministerstva školství a kultury (18. I. 1962), jednak se zástupci Společnosti čs. národopisců při ČSAV (2. IV. 1962) a se zástupci SČN a Ústavu etnografie a folkloristiky při ČSAV (26. V. 1962), na niž byli přizváni též zástupci Národního muzea a jeho Národopisného oddělení. Tu byly všechny podmínky splnutí NSČ s jmenovanými institucemi podrobně projednány.

³⁾ Na této schůzi NSČ bylo rozhodnuto, že konečné splnutí NSČ s SČN a ÚEF bude právoplatně provedeno dnem 1. I. 1963, budou-li splněny oběma těmito institucemi ČSAV tyto předpoklady, uvedené v zápise schůze na str. 15:

1. Ústav pro etnografii a folkloristiku ČSAV v Praze převezme na sebe úkoly s terénními výzkumy v oblastech zátopových, důlních a všude, kde dochází ke změnám v rázu krajiny vlivem výstavby velkých technických děl.

2. Společnost čs. národopisců při ČSAV — mimo to, že převezme jméno dosavadní Národopisné společnosti československé — zajistí pokračování akce dopisovatelů ve spolupráci s ÚEF ČSAV a s Národopisným oddělením Národního muzea a bude se snažit o vydávání příslušného informačního tisku pro dopisovatele.

3. Dokumentační materiál dosavadní Národopisné společnosti čs. přejde do Ústavu etnografie a folkloristiky ČSAV, kde bude samostatným celkem, řádně vedeným a přístupným všem badatelům a zájemcům podle obecně platných ustanovení, a bude tu zkatalogisován.

Způsob vlastního včlenění Národopisné společnosti čs. do Společnosti čs. národopisců při ČSAV bude v podrobnostech projednán zástupci NSČ, SČN při ČSAV a ÚEF ČSAV do konce září 1962.

Na podkladě tohoto jednání NSČ zaslala Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV a Společnosti čs. národopisců při ČSAV zápis této schůze a žádala od nich, aby se k tomu závazně vyjádřily, že tyto podmínky stanovené na výborové schůzi NSČ ze dne 31. V. 1962 přijímají a se zavazují je v plném rozsahu podle svých kádrových a finančních možností provádět počínajíc od 1. I. 1963, tj. od doby splnutí NSČ s SČN při ČSAV, a provádět je potom i v letech příštích. K tomuto přípisu se dostalo Národopisné společnosti od obou těchto institucí ČSAV kladného prohlášení; a sice od Ústavu etnografie a folkloristiky ze dne 12. IX. 1962 v přípisu č. 1051/62, v němž se uvádí jmenovitě toto: „K zápisu o schůzi správního výboru NSČ ze dne 31. V. 1962 sdělujeme, že vítáme Vaše rozhodnutí o sloučení NSČ a SČN, uvedené v cit. zápise na str. 15 v bodech 1. až 4. Zdejší Ústav již učinil na základě přípisu věd. kolegia historie ČSAV ze dne 30. 4. 1962 příslušná opatření na presidiu ČSAV k zajištění terénních výzkumů v zátopových a důlních oblastech. Dále sdělujeme, že náš ústav převezme po sloučení obou společností dokumentační materiál NSČ a zajistí jeho uložení podle směrnic

Ústavem pro etnografii a folkloristiku ČSAV bylo také slíbeno, že další průzkumy i organizace těchto fondů budou prováděny za účasti a ve spolupráci s dosavadními odbornými pracovníky Národopisné společnosti čs. Směrodatným pro toto rozhodnutí správního výboru Národopisné společnosti čs. byl právě zřetel k tomu, že jedině jmenované instituce ČSAV mohou provádět výzkumy v tom zaměření a v takovém rozsahu, jak tomu bylo v Národopisné společnosti čs., a že zástupci Národního muzea uznali, že by je toto provádět nemohlo, když si je do svého plánu zařadily od 1. ledna 1963 instituce ČSAV.

Tím bylo o dalším osudu Národopisné společnosti čs. rozhodnuto; Národopisná společnost čs. od 1. ledna 1963 splyne se Společností čs. národopisců při ČSAV a provádění veškerých dosavadních úkolů NSČ bude odtud přeneseno na jmenované instituce ČSAV, kde bude plně zabezpečeno a ještě dále rozvíjeno, než se to mohlo dít za daných poměrů v Národopisné společnosti čs. Tam budou nadále prováděny jak výše uvedené průzkumy v ohrožených oblastech, tak i akce dopisovatelská, jakož i správa dokumentačních fondů, přenesených tam z Národopisné společnosti čs. Tímto rozhodnutím tedy Národopisná společnost čs. nezaniká, nýbrž přenáší svoji činnost do jmenovaných institucí ČSAV, které přejímají její dosud jí splňované úkoly za své a budou v nich nadále pokračovat. Bude tu i nadále zachováno tradiční jméno Národopisné společnosti čs., prvé naší odborné národopisné instituce, která v r. 1963 dosáhne svého 70letého trvání a která se za tu dobu nemálo zasloužila o organizaci a rozvoj našeho národopisu. Splynutím s těmito institucemi ČSAV další provádění úkolů, které Národopisná společnost čs. v posledním desetiletí jediná organizovala, bude tedy moci být ještě lépe zabezpečeno a rozvíjeno, než to bylo možné v Národopisné společnosti za daných poměrů.

V. Pražák

obsažených v bodě 3 cit. zápisu. Mimo to bude ÚEF všemožně podporovat rozvíjení akce dopisovatelů, kterou má převzít SČN. Na základě tohoto vyjádření ÚEF a pak kladného vyjádření SČN může již NSČ písemně požádat příslušné orgány o povolení sloučení s SČN“.

Společnost čs. národopisců při ČSAV svoje vyjádření o tom, že souhlasí se splnutím NSČ s SČN, zaslala NSČ dne 13. 9. 1962 (čj. 905/62) a doporučila NSČ, aby v tom smyslu podala Ústřednímu národnímu výboru, Odbor pro vnitřní věci, žádost o povolení sloučení NSČ s SČN. Připojila též, že podle sdělení finančního odboru ČSAV bude jejich společnosti poskytnuta zvýšená dotace na krytí nových úkolů, tj. na akci dopisovatelskou.

Na podkladě vyjádření obou těchto institucí ČSAV, výše tu citovaných, tj. ÚEF a SČN, podala NSČ jmenovanému Ústřednímu národnímu výboru v Praze žádost o povolení splnutí obou těchto společností, která byla již též jím (dne 27. IX. 1962 pod čj. 3401/1962) kladně vyřízena, takže odtud mohou již obě jmenované společnosti od 1. I. 1963 splynout vjedno, s tím, že SČN přijme při tomto splnutí název dosavadní Národopisné společnosti československé.

Vydala Národopisná společnost československá r. 1962.

Adresa: Praha 1-Malá Strana, Všešrdova 2.

Řídí hlavní redaktor dr. Drahomíra Stránská s redakčním kruhem.

Tiskl Knihitisk 1, n. p., Praha 1-Malá Strana, Karmelitská 6.

D-12*20451